

Røde Kors

INNSPILL TIL
**NASJONAL HANDLINGSPLAN
FOR BÆREKRAFTSMÅLENE**
FRA NORGES RØDE KORS

2020

Innledning

I Norge har vi kommet langt i arbeidet med å nå bærekraftsmålene, men vi har fortsatt en lang vei å gå for å løse samfunnsutfordringene vi står overfor. Røde Kors arbeider hver dag for å avdekke, hindre og lindre nød og lidelse, både i Norge og internasjonalt. Derfor er vi glade for regjeringens initiativ til en handlingsplan for å oppfylle bærekraftsmålene i Norge.

Koronakrisen har vist hvor viktig det gode samarbeidet mellom frivilligheten og myndighetene er, lokalt, regionalt og nasjonalt. Vi er glade for det tette og gode samarbeidet vi har hatt med norske myndigheter i denne perioden. Frivilligheten har stilt opp, og omstilte seg raskt til en ny hverdag. Vi har bidratt på helsesiden med pasienttransport, utkjøring av mat og medisiner, bistått praktisk for gjennomføring av covid-19-tester, men også gjort en viktig sosial innsats for de gruppene som har blitt ekstra hardt rammet av smitteverntiltakene.

Dugnaden er et eksempel på hvordan vi sammen kan få til en stor innsats hvis myndighetene, næringslivet, frivilligheten og lokalsamfunnene trekker i samme retning.

Røde Kors' humanitære innsats bidrar særlig til målene *utrydde fattigdom* (mål 1), *god helse og livskvalitet* (mål 3), *god utdanning* (mål 4), *mindre ulikhet* (mål 10), *stopp klimaendringene* (mål 13) og *fred og rettferdighet* (mål 16).

Røde Kors arbeider for å redde liv, at alle barn skal ha en trygg oppvekst, at mennesker skal ha verdige liv og at vi må stanse klimaendringene. Disse hovedsakene sammenfaller godt med bærekraftsmålene. Vi har flere innspill til hvordan bærekraftsmålene i Norge kan oppfylles, og ber regjeringen intensivere arbeidet. Selv om vi har kommet langt, er det mye som gjenstår!

Norges Røde Kors 4. november 2020

1. Utrydde fattigdom

Røde Kors jobber aktivt for å bedre situasjonen til barn og unge som vokser opp i husholdninger med vedvarende lavinntekt. Vårt ferietilbud, Ferie for alle, tilbyr hvert år tusenvis av barn og deres familier et avbrekk fra hverdagen og spennende ferieaktiviteter – opplevelser de ellers ikke ville hatt råd til. Også i hverdagen tilbyr frivillige fra Røde Kors lavterskel, gratis fritidsaktiviteter for barn og unge, blant annet gjennom tilbudene Barnas Røde Kors (BARK), og Fellesverkene (Ungdomshus).

Allerede før korona-pandemien vokste over 110.000 barn i Norge opp i familier med lav inntekt, ifølge Bufdir. Barnefattigdommen i Norge har vært økende siden begynnelsen av 2000-tallet. Røde Kors er bekymret for at de sosiale forskjellene skal øke på grunn av høy arbeidsledighet i koronatiden. Særlig er vi bekymret for barn som vokser opp i lavinntektsfamilier.

Våre anbefalinger til handlingsplanen for bærekraftsmålene i Norge:

- **Alle barn og unge skal ha like muligheter** uavhengig av familiens økonomiske situasjon, dette gjelder områder som er sentrale i barn og unges oppvekst som utdanning, bosituasjon og fritid.
- **Norge må øke barnetrygden også for de over 6 år** og sørge for lik praksis i alle kommuner. Barnetrygden bør ikke regnes som inntekt. Regjeringen må sørge for at barnetrygd også skal komme familier til gode som mottar andre velferdsytelser fra kommunene (at man ikke får mindre om man mottar sosialstønad).
- Det bør prioriteres **mer forskning på konsekvensene og opplevelsen av å vokse opp i lavinntekt** som psykisk uhelse blant barn og unge i denne målgruppen, slik at det kan utvikles mer helhetlige tiltak som samsvarer med barn og unges behov.
- **Alle barn og unge må ha tilgang til en gratis fritidsaktivitet.**

3. God helse og livskvalitet

Det norske helsesystemet er godt utviklet, og den generelle helsetilstanden for nordmenn er god. Likevel arbeider Røde Kors med en rekke grupper sårbare mennesker som ikke får et godt nok helsetilbud i dag. Dette gjelder særlig eldre som er ensomme, papirløse migranter, ofre for tortur, psykisk syke eller innsatte i norske fengsler. Røde Kors mener regjeringen må gi disse mest sårbare gruppene et bedre helsetilbud så de kan få bedre helse og livskvalitet.

Ensomhet er dødelig og i 70 år har Røde Kors' besøkstjeneste jobbet for å hindre ensomhet over hele landet. Tilbudet finnes i over 200 kommuner med nærmere 10.000 aktive frivillige. Besøkstjenesten jobber også forebyggende i et folkehelseperspektiv, med sosiale samlinger, måltidsgrupper, turgrupper og ulike fellesaktiviteter som ofte er rettet mot eldre på seniorsentre eller sykehjem. For å forebygge ensomhet og utenforskap organiserer Røde Kors Ungdom gratis og åpne Treffpunkt-aktiviteter av, med og for ungdom sine lokalsamfunn.

Røde Kors driver sammen med Kirkens Bymisjon to helsesentre for papirløse migranter i Norge. Tilbudet er gratis, og det tilbys konsultasjon med frivillige helsepersonell som lege, sykepleier, psykolog og fysioterapeut. Helsesenteret i Oslo har registrert behandling av over 4.800 personer siden oppstarten i 2009. I 2019 fikk 769 pasienter fra 121 nasjonaliteter behandling og oppfølging.

Røde Kors bidrar til sosial inkludering og nettverksbygging for flyktninger og andre med kort botid i Norge gjennom turgrupper og andre sosiale møteplasser ukentlig i hele landet.

I 2020 lanserte Røde Kors rapporten 'Torturert og glemt?' om rehabilitering av torturutsatte. Rapporten viser at hjelpetilbudet torturutsatte får i Norge, er for dårlig. Anslagsvis bor det mellom 10.000 og 35.000 personer i Norge som har blitt utsatt for tortur før de kom til landet. Norge er forpliktet til å gi rehabilitering til torturutsatte, men i dag finnes det ikke noe systematisk rehabiliteringstilbud til denne gruppen.

Frivillige i Røde Kors organiserer sosiale aktiviteter sammen med beboere i asylmottak i Norge. Målet er å fremme beboernes egne ressurser og styrke deres mulighet til å delta i lokalsamfunnet.

Innsatte og løslatte fra fengsel er en gruppe med et stort humanitært behov. Norge har i en årrekke blitt kritisert for omfattende og ulovlig bruk av isolasjon i fengsel. Gjennom Røde Kors Visitortjenesten besøker om lag 500 frivillige visitorer innsatte i fengsel for å bidra til å redusere sonings- og isolasjonsskader. Røde Kors er bekymret for helsetilbudet til innsatte¹.

Om lag 450 frivillige i Røde Kors *Nettverk etter soning* er i dag koblet opp mot over 600 deltagere for å bidra til å gi straffedømte en sjanse til å øke sin livsmestring. Formålet er at de kan etablere et liv som ikke er styrt av kriminalitet og rus, ved at de får hjelp på områder tilknyttet fysisk og psykisk helse, rus, arbeidstrening, utdanning, bolig, økonomi og forhold til familie og venner.

Gjennom erfaringene Røde Kors har med humanitært arbeid mener vi Norge har hull i helsetilbudet som må tettes. Flere sårbare grupper mangler et godt nok helsetilbud. Vi har flere konkrete anbefalinger for hvordan dette kan rettes opp.

Anbefaling til handlingsplanen for bærekraftsmålene i Norge:

- **Sikre rett til helsehjelp for papirløse i Norge:** Retten til helsehjelp er en grunnleggende rettighet som Norge er forpliktet til å respektere. Alle som oppholder seg i Norge må få reell tilgang til øyeblikkelig og nødvendig helsehjelp, og medisinsk behandling skal baseres på behov, ikke juridisk status. Dette innebærer at det må gjøres endringer i både lovverk og praksis. Forskriften om rett til helse og omsorgstjenester til personer uten fast opphold i riket § 5 bokstav a må endres til: «helsehjelp som ikke kan vente etter vurdering fra helsepersonell». Det må opprettes en finansieringsordning for behandlere slik at disse kan få refundert utgifter og medisiner gitt til pasienter utenfor folketrygden. Personer uten fast opphold i riket må gis tilgang på fastlegeordningen.
- **Torturutsatte må sikres et godt rehabiliteringstilbud:** Myndighetene bør sikre et godt og likeverdig rehabiliteringstilbud for torturutsatte i hele landet med institusjonaliserte tverrfaglige fagmiljøer. Kunnskap om tortur bør inn i relevante utdanningsløp for leger, sykepleier, sosionomer, psykologer og andre yrkesutøvere som kan ha tett kontakt med torturerte. Norske myndigheter bør utarbeide en nasjonal handlingsplan for å sikre at torturutsatte får den hjelpen de trenger.
- **Barn som kommer til Norge som asylsøkere har krav på samme omsorg og beskyttelse som andre barn.** I dag ligger omsorgsansvaret for denne gruppen hos utlendingsmyndighetene, uten at det stilles samme krav til utforming og omsorg som til andre institusjoner med omsorgsansvar for barn i samme aldersgruppe. For å sikre lik rett til omsorg bør omsorgsansvaret for denne gruppen legges til Barnevernet.

¹ Se Røde Kors-rapporten: **Innelåst** - Om konsekvenser av isolasjon, fra samtaler mellom Røde Kors frivillige og innsatte i norske fengsler (2020) <https://www.rodekors.no/globalassets/globalt/rapporter-program-avtaler/humanitar-analyse-rapporter/innelast--om-isolasjon-i-fengsel-rode-kors-2020.pdf>

- **Bevilgningene til kriminalomsorgen må økes betraktelig** for å ha en forsvarlig bemanningssituasjon i fengslene og større handlingsrom til å bistå straffedømte som ønsker å gjøre noe med sin livssituasjon.
- Det må satses på tiltak som kan **reducere faren for overdosedødsfall ved løslatelse**.
- **Hindre isolasjonsskader i fengsel:** Norsk lovgivning må være i tråd med anbefalte menneskerettslige minimumsstandarder om isolasjon. Lovgivningen bør inneholde en minimumsstandard for felleskap på 12 timer, og klare hjemler for bruk av isolasjon.
- Regjeringen og kommunene må **styrke skolehelsetjenesten, helsestasjonstilbudet og det forebyggende arbeidet for psykisk helse for ungdom** og befolkningen ellers.
- Myndighetene må sikre at det finnes åpne **sosiale møteplasser for ungdom i alle kommuner** for å forebygge ensomhet og utenforskap blant unge. Dette bør lovfestes.

4. God utdanning

Barn og unge skal oppleve læring, mestring og fellesskap på skolen, og i alle våre aktiviteter. Dersom god læring skal skje, er det essensielt at barna føler seg trygge. Røde Kors er en pådriver for å skape arenaer hvor barn og unge inkluderes og selv får bidra aktivt. På den måten er de selv med på å forme fremtiden sin.

Røde Kors jobber for at alle barn og unge i Norge skal få like muligheter også innenfor utdanningsfeltet. Ikke alle barn har tilgang til personer som kan bistå dem med leksene, og mange opplever lekser som frustrerende og krevende. Gjennom Røde Kors sitt gratis leksehjelptilbud, som er drevet av frivillige, når vi hvert år tusenvis av barn og unge. Vi tilbyr også Digital Leksehjelp, som har blitt et høyaktuelt tilbud spesielt under covid-19.

Arbeidserfaring og praktisk kompetanseheving er også sentrale temaer for Røde Kors' arbeid for barn og unge. Gjennom arbeidstrening på Fellesverkene tilbyr vi en arena der ungdom kan få og ta ansvar som vil styrke deres sjanser til fremtidig jobb. Røde Kors lokalt jobber tett med

kommunale aktører for å redusere utenforskap. Også gjennom Røde Kors-butikkene tilbyr vi personer som står i randsonen av arbeidsmarkedet en mulighet til å gjøre en innsats som frivillige innenfor trygge og forutsigbare rammer.

Anbefaling til handlingsplanen for bærekraftsmålene i Norge:

- **Barn må få tid til å bli sett og oppleve mestring:** Barn og unge må få tilgang på arenaer hvor de opplever mestring knyttet til skolearbeid, for eksempel med leksehjelp.
- **Elevene må få god yrkesveiledning:** Rådgivere på ungdomsskole og videregående skole må ha kunnskap om arbeidslivet, være tilgjengelige for elever gjennom hele skoleløpet og veilede slik at elever får god oversikt over muligheter, kjennskap til egne interesser og evner, samt tid og mulighet til å gjøre vurderinger av ulike fagspesialiserende retninger for videre retningsvalg og utdanning.
- **Tilpasset utdanning til et arbeidsliv i endring:** Utdanningsløpet må tilpasses slik at barn og unge får nødvendig kunnskap for å møte et arbeidsliv i endring. Dette må særlig justeres etter hva vi vet om yrker som er særlig utsatt og etterspurt etter covid-19-pandemien, slik at ungdom er rustet til et arbeidsliv etter pandemien.
- **Hindre frafall:** Elever som vokser opp i familier med vedvarende lav inntekt har høyere risiko for å falle fra et utdanningsløp, og regjeringen må sette inn særskilte tiltak for å sikre denne utsatte gruppens skoleløp spesielt.

10. Mindre ulikhet

Det er uheldig at ulikhetene i Norge øker. Ifølge regjeringen har [Gini-koeffisienten](#), som er et mål på inntektsulikhet, økt fra 0,208 i 1986 til 0,252 i 2017. Det betyr at det har vært en svak økning i målt ulikhet i denne perioden. Utviklingen er ikke unik for Norge. De fleste OECD-land har opplevd en svak økende inntektsulikhet over de siste 30 årene. Røde Kors arbeider for at alle skal ha like muligheter til å leve gode liv. Da er det viktig at vi unngår store sosiale forskjeller og at grupper faller utenfor. Derfor er arbeidet med god integrering særlig viktig.

Røde Kors tilbyr Norsktrening for innvandrere i 80 kommuner i Norge. Tilbudet er gratis, drives av frivillige, og åpent for deltakere uavhengig av norskferdigheter. Erfaringer fra aktiviteten viser at deltakere får økt mestringfølelse, større nettverk og tilhørighet til lokalsamfunnet. Dette er et viktig supplement til den ordinære norskundervisningen.

Røde Kors tilbyr også Flyktningguide for nyankomne flyktninger og migranter over hele landet. Deltakere og frivilliges møtes regelmessig gjennom et år og målet er å skape relasjoner og fremme inkludering i lokalsamfunnet.

Røde Kors tilbyr åpne og gratis fritidstilbud for barn og unge i lavinntektsfamilier gjennom aktiviteter som Ferie for alle, Fellesverk og Sosiale møteplasser. Gjennom tiltak som Leksehjelp jobber vi for å redusere ulikhet i utdanning. Vi har 15 Fellesverk (aktivitetshus for ungdom) med 65.000 besøk fra 9.000 ungdom.

Basert på våre erfaringer fra humanitære arbeid mener vi regjeringen kan gjøre mer for å minske ulikheten i Norge.

Anbefaling til handlingsplanen for bærekraftsmålene i Norge:

- **Bedre norsk-opplæring til flyktninger:** Alle flyktninger må få likeverdig og individuelt tilpasset tilbud om norsk- og voksenopplæring. Tilpasning av tilbudet er spesielt viktig for særlig utsatte grupper, som blant annet enslige forsørgere, personer med helseutfordringer og voksne med lite formell utdanning.

- **Anerkjenne og støtte arbeidet frivillige organisasjoner gjør med integrering:** Gode og forutsigbare økonomiske rammer er en forutsetning for å lykkes med inkluderingsarbeid. Inkludering av nyankomne er et felles ansvar, og norske myndigheter må legge til rette for en bred innsats med flere aktører. Frivillige organisasjoner som Røde Kors er viktige bidragsytere i dette arbeidet og bør få en langsiktig og stabil økonomisk støtte.
- Alle kommuner må ha tilbud om **gratis fritidstilbud** for barn og unge, både i hverdag og ferier.
- Verktøyet [AlleMed](#) brukes aktivt i alle kommuner for å sikre strategisk og godt samarbeid mellom kommune og frivillighet for å gi flest mulig barn og unge en meningsfull fritid, og som et viktig tiltak for å **sikre inkludering** og innenforskap.

13. Stoppe klimaendringene

Klimaendringene vil sette hele samfunnet vårt på prøver vi ikke har opplevd tidligere. Røde Kors er svært bekymret for hvordan klimaendringene vil ramme mennesker i Norge. Vi frykter at flere menneskeliv vil gå tapt. Vi har alt sett klimarelaterte dødsfall i Norge, blant annet av skred etter mye nedbør. Derfor haster det med å oppfylle klimamålene, slik at vi unngår flere farlige naturkatastrofer i Norge – og verden. Røde Kors er særlig opptatt av de humanitære konsensene av klimaendringene.

I 2019 presenterte Røde Kors klima- og beredskapsrapporten «Norges klima 2071-2100», i samarbeid med Norsk Klimaservicesenter, NVE og Meteorologisk institutt. Den viser hva vi må forberede oss på her hjemme de neste tiårene: Kraftig nedbør og overvann, tining av permafrost, regnflom, tørke og skogbrann, snøskred, jord- og flomskred, kvikkleireskred og havnivåstigning med fare for stormflo.

I 2020 presenterte Røde Kors rapporten «Er vi forberedt?» som tar for seg konsekvensene av den nye normalen og hva flere naturkatastrofer har å si for beredskapen i Norge. Rapporten belyser endringer som må iverksettes på kort og lang sikt. Arealer som ikke har vesentlig risiko for naturskader i dag, kan få det i framtiden. I møte med klimakrisen trenger vi lokal beredskap der folk bor. Vi trenger både riktig kompetanse og responstid for å redde liv, og vi trenger tilstrekkelig redningsmannskaper og fungerende kommunikasjon i forkant og under hendelser.

Røde Kors ber alle kommuner om å sørge for gode beredskapsplaner og begynne det forebyggende klimaarbeidet nå, om det ikke alt er i gang. Særlig er det viktig at kommuner inngår beredskapsavtaler og øver jevnlig på krisehåndtering, også med frivillige beredskapsaktører. Myndighetene må være særlig oppmerksomme på sårbare grupper som eldre og andre grupper i befolkningen som kanskje ikke er i stand til å forberede seg på kriser eller å komme seg i sikkerhet når ulykken inntreffer.

Røde Kors deltar hvert år på om lag 1.800 søk- og redningsaksjoner i Norge. Vår øverste prioritet er å redde liv. Basert på Røde Kors' erfaringer fra beredskapsarbeid med naturkatastrofer i Norge, og vår kunnskap om humanitære konsekvenser av klimaendringene, har vi flere innspill til hvordan regjeringen må intensivere arbeidet med stanse klimaendringene. Regjeringen må

forberede innbyggerne bedre på nye naturfarer som vil komme som følge av mer ekstremvær i årene som kommer.

Anbefalinger til handlingsplanen for bærekraftsmålene i Norge:

- **En klimapolitikk som stanser global oppvarming:** Regjeringen må innføre konkrete og målbare tiltak som sikrer at Norge når målet på 50-55 % reduksjon i klimagassutslippene innen 2030.
- **Utrede hvordan Norge vil rammes:** Regjeringen bør nedsette et utvalg som undersøker hvordan Norge er dimensjonert for å håndtere flere klimaforårsakede naturhendelser, hvor hensikten er utarbeidelse av en ny Stortingsmelding om klimatilpasning i Norge.
- **Investere i forebygging og klimasikring for innbyggerne:** Regjeringen må investere mer i sikring mot ras, flom og andre naturfarer for å ruste oss mot mer ekstremvær. Regjeringen må prioritere forebyggende arbeid. Kommunene må ha nok ansatte som jobber med beredskap og god nok kompetanse på dette, også på ledernivå.
- **Øve og forberede oss på flere naturkatastrofer:** Regjeringen må etablere bedre insentiver til å øke antallet samvirkeøvelser mellom beredskapsaktører lokalt og nasjonalt. Kommunene må inngå samarbeidsavtale om beredskap mellom kommunene og frivillige beredskapsorganisasjoner.
- **Sikre bedre rammebetingelser for beredskapen som skal bistå innbyggerne:** Regjeringen bør innføre en forsøksordning hvor private bedrifters kostnader kompenseres når ansatte deltar som frivillige på søk-, rednings- og beredskapsoppdrag.
- **Planlegge bedre:** Kommunene må gjennomføre og følge opp helhetlige ROS-analyser i tråd med den kommunale beredskapsplikten. Kommunene må ta høyde for klimaendringer i sine ROS-analyser og sørge for at identifiserte tiltak gjennomføres. Klimaendringer og mer ekstremvær stiller nye og større krav til kommunal beredskap.
- **Løfte klimakrisen i bistandspolitikken:** Beskyttelse av og assistanse til mennesker og lokalsamfunn som rammes av klimaendringer og relaterte naturkatastrofer bør ha økt prioritet i norsk offentlig bistand.

16. Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner

Fred er en forutsetning for bærekraftig utvikling. Dessverre er det fortsatt mange mennesker i verden som lever i konfliktfylte områder. Selv om Norge er et trygt land, er Røde Kors bekymret for mer vold i samfunnet. Vi mener et bedre forebyggende arbeid kan forhindre kriminalitet og sikre trygghet og verdige liv. Røde Kors er grunnlagt ut fra ønsket om upartisk å bringe hjelp til de sårede på slagmarken. Både i sitt internasjonale og nasjonale arbeid streber Røde Kors etter å forebygge og lindre menneskelig lidelse. Organisasjonens formål er å beskytte liv og helse, og sikre respekt for enkeltmennesket. Røde Kors arbeider for å fremme gjensidig forståelse, vennskap, samarbeid og varig fred mellom alle folk. Dette jobber vi med på mange nivåer.

En oppvekst uten vold og kriminalitet

Ikke-voldsarbeid er en sentral del av vårt humanitære program for barn og unge i Norge. Røde Kors erfarer at barn og unge som plager andre ofte selv har utfordringer, og at det ligger udekte årsaker og behov bak handlingen. Straff og utestengning tar ikke tak i årsaken til konflikten eller voldshandlingene, og kan gjøre vondt verre. Denne formen for sanksjoner alene vil gjerne få ungdom som har det vanskelig til å lukke seg og miste tillit til voksne.

Røde Kors tilbyr aktiviteter til barn og unge som et supplement til offentlige tiltak. Røde Kors som en gjenkjennelig, uavhengig og nøytral organisasjon erfarer å kunne få innpass hos utsatte samfunnsgrupper og ungdom som har manglende tillit til det offentlige hjelpeapparatet. Røde Kors har flere aktiviteter som bidrar i forebygging av vold mot og blant barn og unge:

- **Kors på halsen** er et gratis og anonymt samtaletilbud på chat, e-post og telefon for barn og unge opp til 18 år.
- **Gatemebling** gir ungdom mellom 13 og 24 år konkrete verktøy og ferdigheter innen kommunikasjon og konflikthåndtering. Gatemebling tilbyr også meglingsprosesser i konfliktsituasjoner mellom ungdom.
- Røde Kors skaper åpne, **sosiale møteplasser** hvor barn og unge har tilgang på trygge voksenpersoner som lytter og gir rom for å snakke om utfordrende følelser og opplevelser.
- **Fellesverket** er aktivitetshus for unge mellom 13 og 25 år som er til stede i 12 byer med 15 aktivitetshus.

- **Nettverk Ung** er en del av Nettverk etter soning/Tilbakeføringssenteret i Oslo Røde Kors, og innretter seg mot samtale og aktiviteter med unge mellom 15 og 23 som enten er blitt tatt for kriminelle forhold eller er i faresonen for det.

Rettsikkerhet – støtte til vitner

I tillegg til forebyggende arbeid blant unge driver Røde Kors rettsvern blant annet gjennom vår aktivitet Vitnestøtte. Gjennom ordningen med vitnestøtte får vitner i rettssaker medmenneskelig støtte, veiledning og praktisk hjelp fra Røde Kors. Vi mener at et trygt vitne er et godt vitne. Å oppleve eller være vitne til en kriminell handling kan være skremmende. Å skulle vitne etterpå om det som har skjedd vil ofte føles både ubehagelig og vanskelig. Gode og trygge vitner er avgjørende for rettsikkerheten i samfunnet. Både i sivile og strafferettslige saker er vitneforklaringene ofte avgjørende for sakens utfall. Dersom et vitne ikke møter, er utrygt eller usikker på sin rolle i saken, kan uskyldige bli dømt og skyldige gå fri. Gjennom Røde Kors Vitnestøtte får vitner i rettssaker medmenneskelig støtte, veiledning og praktisk hjelp. I 2019 bisto om lag 350 frivillige vitnestøtteri i underkant av 13.000 vitner.

Anbefaling til handlingsplanen for bærekraftsmålene

- **Lytt til utsatt ungdom tidlig:** Alle barn og unge må tas på alvor når de melder fra om mobbing, krenkelser og oppvekstsvilkår som kan være med på å skape voldsbruk og annen kriminalitet.
- **Skape bedre praksis for endring hos unge voldsutøvere:** Unge som bruker vold må få tilbud om opplæring i sinnemestring og ikkevoldskommunikasjon. Slik tas voldsutøveren på alvor, og gis verktøy for å avslutte voldsbruk.
- **Styrke samarbeidet med frivilligheten:** Tilrettelegging for sterkere lokalt samarbeid og samordning mellom frivillige organisasjoner og offentlige instanser på vold, mobbing og konfliktforebygging rettet mot barn og unge.

Spørsmål?

*For mer informasjon, ta kontakt med Røde Kors:
Politisk rådgiver Håvard Therkelsen på
 40 858 858 / havard.therkelsen@redcross.no
 Eller besøk våre nettsider på **www.rodekors.no***

